

Utrecht, mei 2023

Beste lezer,

Op zaterdag 18 maart hielden we onze jaarlijkse Christelijke Filosofie Conferentie. Bij de opening vroeg ik de ongeveer negentig aanwezigen wie er voor het eerst een **conferentie** van onze stichting bezocht. Dat was voor bijna de helft van de aanwezigen het geval! Of dat nu kwam door de locatie – voor het eerst aan de Plompetoengracht in Utrecht – of door de interessante sprekers, we weten in ieder geval nieuwe doelgroepen te bereiken.

Het bereiken, samenbrengen en verbinden van nieuwe doelgroepen is voor ons een belangrijk aandachtspunt. Dat is ook een van de redenen waarom we samen met ForumC een **netwerkbijeenkomst** voor christenwetenschappers organiseren (zie het artikel in deze Aspecten).

Organisaties als de onze, die vanuit het verleden sterk leunen op betrokkenheid van een trouwe achterban, moeten zich in de huidige samenleving opnieuw uitvinden. Jongeren komen ons bijvoorbeeld steeds vaker via **sociale media** op het spoor, en niet via hun ouders of de kerk. U kunt onze online zichtbaarheid vergroten door ons te volgen via deze kanalen (LinkedIn, Twitter, Instagram).

In deze Aspecten vindt u een bericht over onze **kwetsbare financiële situatie**. Uiteraard werken wij hard aan fondswerving en zoeken we naar manieren om onze kosten te drukken. Maar we kunnen simpelweg niet bestaan zonder uw steun. Als u ons werk waardeert – en ik hoop dat dat als ontvanger van deze nieuwsbrief het geval is – dan hoop ik dat u ons ook steunt.

U kunt uw gift overmaken op onze rekening (NL 33 INGB 000 120 95 98, t.n.v. Stichting voor Christelijke Filosofie te Utrecht). Online doneren kan ook: ga naar christelijkefilosofie.nl/doneren of scan de QR-code. Alvast hartelijk bedankt!

Met vriendelijke groet,

Dr. Teunis Brand, directeur

ASPECTEN

‘Ik zoek naar een verbindend verhaal’

Interview met Ronald van Steden

Netwerkbijeenkomst Christenwetenschappers

Onze financiële situatie: denkt u mee?

Actie proefabonnement Soφie

Van onbehagen naar geborgenheid

Interview met Ronald van Steden

Ronald van Steden, universitair hoofddocent Bestuurswetenschappen aan de Vrije Universiteit Amsterdam, schreef het nieuwste boek in onze Verantwoordingsreeks: *Het onbehagen van juf Ank: over veiligheid en vertrouwen in roerige tijden*. Naar aanleiding van de verschijning van dit boek stelden we hem een aantal vragen.

Waarom heb je ervoor gekozen om nu een boek te schrijven over veiligheid en vertrouwen?

Veiligheid is een enorm groot thema en dat is niet van vandaag of gisteren: het staat al sinds de jaren '90 op de agenda. Hierbij valt het me op dat veiligheid veel gaat over criminaliteit, verkeersongelukken en dat soort zaken, maar veiligheid heeft ook heel sterk te maken met het gevoel van onbehagen als diffuse emotie. Er zijn veel maatregelen genomen voor het verbeteren van de veiligheid, die absoluut niet onzinnig zijn, maar waarvan je je wel kunt afvragen of die maatregelen op de juiste vraag antwoord geven, namelijk op het onderliggende gevoel van onbehagen. Wat doe je daar dan tegen? Dat gesprek wordt minder gevoerd. Het gevoel van onbehagen heeft te maken hebben met de kwaliteit van de samenleving. Dat is de onderliggende existentiële laag van veiligheid. Die kluwen van gevoelens van onbehagen kleef aan levensbeschouwelijke vraagstukken, namelijk de plek van jezelf in de wereld en hoe je naar de toekomst en sociale verbanden kijkt.

Waarom merk je dat gevoel van onbehagen in de samenleving?
Mensen voelen zich geen onderdeel meer van het grotere geheel. We hebben een gevoel van morele achteruitgang, een gebrek aan politieke visie, een graaicultuur in de markt, en zien onbeheersbare ontwikkelingen zoals de klimaatcrisis of de vluchtelingenstroom. Mensen voelen zich onrustig en missen solidariteit. Het Sociaal en Cultureel Planbureau spreekt over een verliesge-

voel: verlies van gemeenschap en een verlies van bestaanszekerheid. Populistische partijen spelen daar op in. We moeten het verlangen naar een hecht Nederland aan de ene kant serieus nemen, aan de andere kant wil ik niet meegaan in een betoog dat gericht is tegen bepaalde groepen. Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving.

‘We zouden moeten weten dat er meer is dan aardse veiligheid vanuit ons geloof.’

Hoewel het idee dat Nederland polariseert deels berust op perceptie, is dat nog steeds een echt probleem. Een paar kleine groepen maken veel lawaai en dat wordt uitvergroot door de media. Daardoor kunnen zij de dynamiek leiden en wordt de versplintering ook groter. Tegelijkertijd is er een grote

middengroep die stiller en genuanceerder is. Toch kan perceptie ook realiteit worden, want mensen gaan zich ernaar gedragen. Ik zoek daarom naar een verbindend verhaal. Dat meer gaat over verbondenheid en geborgenheid dan over veiligheid en polarisatie.

Is de manier waarop christenen en niet-christenen veiligheid ervaren anders, en zou dat anders moeten zijn?
Ik durf niet te zeggen of christenen en niet-christenen veiligheid anders ervaren. Daar zou je onderzoek naar moeten doen. Het is wel zo dat als je naar de christelijke traditie kijkt, je een verrassende invalshoek ziet als het gaat om veiligheid en vertrouwen. In de christelijke traditie is aardse veiligheid wel degelijk belangrijk, maar we moeten niet afhankelijk zijn van aardse veiligheid, er moet ook geloofsvertrouwen zijn. Juist dát element mis ik in het publieke debat.

We zijn beland in een meetmaatschappij: we willen alles meten en onder controle houden. We gaan mensen steeds meer zien als een risico. Dat brengt onbehagen met zich mee. Christenen zouden meer onderling vertrou-

wen moeten hebben, omdat we weten dat we als mensen niet alles onder controle kunnen houden. We zouden moeten weten dat er meer is dan aardse veiligheid vanuit ons geloof. Het is ook niet toevallig dat geloof en vertrouwen in de Bijbel als synoniem worden gezien. Ik heb het idee dat er veel behoefte is aan dit type vertrouwen in de samenleving: het verlangen om gezien, gehoord en gedragen te worden.

Heb je tips om dit in praktijk te brengen?
Dat begint natuurlijk heel klein. Het gevoel van vertrouwen en geborgenheid begint al bij je eigen buurt. Ga naar buiten en kijk naar elkaar om. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Mensen moeten werken, voor een gezin zorgen, maar hoeveel tijd houden we nog over om bezig te zijn met de dingen waar het leven echt om draait? Hoeveel tijd houden we over om naar onze naaste om te kijken? Moeten we niet meer rust en bezinning in acht nemen?

‘Het is tijd voor een nieuwe taal.’

De vraag is of je aan een knop kunt draaien om veiligheid en vertrouwen te kweken. Plekken waar mensen elkaar ontmoeten, zoals verenigen en kerken, lopen leeg. Dat maakt het lastig om onderdeel van een geheel te zijn. Kerken kunnen hun stem wel duidelijker laten horen in het maatschappelijke debat. Ook vanuit moskeeën, synagogen, en andere breed levensbeschouwelijke gemeenschappen mag er een krachtiger tegengeluid te horen zijn. Het is tijd voor een nieuwe taal. De christelijke partijen kunnen verandering in boodschap en taal uitdragen. Ze kunnen het goede voorbeeld geven door sterker in termen van vertrouwen, verbinding en geborgenheid te spreken. Ik hoop dat de christelijke partijen dat ook actiever oppakken.

De financiële situatie van onze stichting: denkt u mee?

Stichting voor Christelijke Filosofie is voor haar werk volledig afhankelijk van giften en fondsen. Helaas merken we de afgelopen jaren een daling van giften, terwijl de kosten stijgen. 2022 was het derde jaar op rij dat met een negatief resultaat werd afgesloten. We voorzien ook voor 2023 een tekort. Omdat het grootste deel van de kosten personeelskosten betreffen (hoogleraren en bureaumedewerkers) is het niet eenvoudig om op korte termijn aan kostenreductie te doen. Als directeur is fondsenwerving een belangrijk deel van mijn takenpakket. Ik vind dat een mooie uitdaging, omdat ik geloof in de waarde en relevantie van wat we doen. Tegelijkertijd blijkt het lastig om nieuwe donateurs te vinden. Daarom hierbij een hartelijke oproep om ons financieel te steunen. Naast reguliere donaties zijn er ook andere manieren om ons te steunen:

- Stichting voor Christelijke Filosofie heeft een *Vriendenfonds*. Leden daarvan doneren jaarlijks €1000. Het geld in dit fonds wordt in overleg met de leden (tijdens een jaarlijkse

bijeenkomst) bestemd voor specifieke projecten gericht op vernieuwing en verjonging van onze beweging. Neem gerust contact op als u hier meer over wilt weten.

- Een bijzondere manier om ons te steunen is door middel van een *nalatenschap*. Wij zijn bereid om hierover in vertrouwen mee te denken.
- Kent u (christelijke) fondsen waarvan de doelstelling mogelijk overlap heeft met ons werk? Laat het dan weten. Niet alle fondsen zijn namelijk makkelijk vindbaar.
- *Deel* informatie over wat we doen met anderen. Geef bijvoorbeeld deze Aspecten door en volg ons op onze sociale media kanalen. Hoe groter ons bereik is, hoe meer kans dat we steun krijgen.

Als u vragen of tips heeft, neem dan contact met mij op via directie@christelijkefilosofie.nl. Alvast hartelijk dank!

Dr. Teunis Brand, directeur

Ga naar www.sophieonline.nl voor meer informatie.

Netwerkbijeenkomst christenwetenschappers

Wat betekent het om christenwetenschapper te zijn in een prestatiecultuur, waarin uiterlijke normen van succes centraal staan? Is er ruimte voor falen en het uitblijven van succes? Welke (intellectuele) deugden hebben we nodig om te groeien als christenwetenschapper en hoe kunnen we die cultiveren? Over deze vragen organiseren Stichting voor Christelijke Filosofie en ForumC een netwerkbijeenkomst voor christenen die werkzaam zijn in de wetenschap. Met als doel: persoonlijke bezinning en onderlinge verbinding en inspiratie. De hoofdspreker is prof. dr. Herman Paul, hoogleraar Geschiedenis van de Geesteswetenschappen, spreekt over: *‘Mag je bidden voor een Vidi? Twaalf stellingen over ambitie, succes en het goede academische leven.’* Daarna volgt een panelgesprek met ruimte voor vragen en discussie. Het tweede deel van het programma bestaat uit deelsessies verdeeld over twee rondes met uiteenlopende onderwerpen zoals *Christelijke wetenschap, Eer, eerzucht en beloning, Vorming van studenten, Vrijheid van meningsuiting, en Hoe overleef ik mijn PhD?*. Lees hier meer over in de agenda op www.christelijkefilosofie.nl

Keuzevak Christelijke Filosofie Vandaag

Onze hoogleraar Jan van der Stoep verzorgt al een aantal jaren de cursus *Christelijke Filosofie Vandaag*. We vroegen een student, Amy Bredewout, wat meer te vertellen over haar ervaring met deze cursus.

“Mijn naam is Amy en ik ben derde-jaars filosofiestudent. Via mijn studentenvereniging S.S.R.-N.U. werd ik erop gewezen dat de TU Kampen het vak ‘christelijke filosofie’ ging geven. Hoewel christendom en filosofie historisch gezien nauw met elkaar verweven zijn, wordt de christelijke benadering zelden serieus genomen als vertrekpunt. Filosofie met als fundament het christelijk geloof wekte daarom mijn interesse.

Het college dat mij voornamelijk is bijgebleven was van René van Woudenberg over Plantinga. We zaten met elkaar aan tafel, gebogen over een lastige

tekst met nog veel onvatbare wijsheid en een hoogleraar die ons stap voor stap door de tekst meenam. Je kunt je vragen stellen en dan begint langzaam te dagen wat er staat. Het waren memorabele momenten waar ik besepte hoe een universiteit, wat mij betreft, bedoeld is.

Het is inspirerend om te zien hoe ook vandaag de dag christendom en filosofie hand in hand kunnen gaan. Voornamelijk ‘de wijsbegeerte der wetsidee’ van Dooyeweerd, waar elke aspect van de werkelijkheid zijn eigenheid heeft, vond ik erg mooi. Al bij al, heb ik erg genoten van de inhoud van het vak en van de persoonlijke sfeer die er heerste.”

Ben je student en zoek je ook naar verdieping in je studie? Schrijf je dan in voor de cursus Christelijke Filosofie Vandaag aan de Theologische Universiteit Kampen|Utrecht via www.tukampen.nl

STICHTING CHRISTELIJKE FILOSOFIE

Aspecten is de halfjaarlijkse nieuwsbrief van Stichting voor Christelijke Filosofie (redactie: Tabitha Moes MA, communicatie@christelijkefilosofie.nl)

Bestuur
Dirk van Schepen MA (voorzitter)
Jan van Ginkel RA (penningmeester)
Dr. Wout Bisschop (secretaris)
Henk Jongbloed MSc
Prof. dr. ir. Aart Nederveen
Drs. Annemiek van Woudenberg-de Groot

Hoogleraren
Prof. dr. Jan Hoogland (Twente)
Prof. dr. ir. Jeroen de Ridder (Groningen)
Prof. dr. ir. Jan van der Stoep (Wageningen en Kampen)
Prof. dr. Marc de Vries (Delft)

Bureaumedewerkers
Dr. Teunis Brand (directeur)
Marieke Haan (bureauamanager)
Tabitha Moes MA (redacteur en communicatiemedewerker)

Contact
Plompstorengracht 1, 3512 CA, Utrecht
033 - 43 28 288, info@christelijkefilosofie.nl
www.christelijkefilosofie.nl
Facebook: [cfilosofie](https://www.facebook.com/cfilosofie), Twitter: [@Cfilosofie](https://twitter.com/Cfilosofie)
IBAN: NL33 INGB 0001 2095 98

Ontwerp
Frivista, Amersfoort

DTP & Druk
AMV - Buijten & Schipperheijn Grafimedia, Lunteren

Agenda

> **25 mei:** Netwerkbijeenkomst Christenwetenschappers

Onderwijs
> Technische Universiteit Delft, *Cultuurfilosofie I* door prof. dr. M. J. de Vries (semester II 2022-2023)

> Technische Universiteit Delft, *Filosofie I* door prof. dr. M. J. de Vries (semester I 2023-2024)

> Theologische Universiteit Kampen|Utrecht, *Christelijke Filosofie Vandaag*, door prof. dr. Jan van der Stoep, en gastdocenten (semester B 2023-2024)

> Wageningen University, *Food, Philosophy and Culture*, door prof. dr. Jan van der Stoep (4-9 t/m 4-12 2023)

Kijk voor meer informatie op www.christelijkefilosofie.nl.